

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора
Поліщук Віри Аркадіївни
на дисертацію Леськів-Бондарчук Ганни Володимирівни
«Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена загальнопланетарною тенденцією зростання чисельності людей літнього віку і прагненням міжнародної спільноти забезпечити гідні умови їх життєдіяльності і життєвого забезпечення. В Україні, яка є однією з найбільш швидко старіючих країн світу, кількість осіб старших 60 років зростає з 20% (2018 р.) до 33% (2051 р.). Актуальність дослідження зумовлена катастрофічно незадовільним станом здоров'я людей третього віку в Україні, про що свідчать медичні показники. Закономірно, що за таких умов, особливої актуальності набуває проблема підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до здійснення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку як вагомого чинника забезпечення і підтримки їх активного і здорового довголіття.

З-поміж окреслених проблем і завдань, які з них випливають, окрему увагу привертає необхідність реалізації сучасних підходів щодо підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми «Національної доктрини розвитку освіти в Україні», тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри фізичної культури і спорту у межах наукової теми УкрІНТІ (державний реєстраційний номер: 0124U002418) «Підготовка фахівців галузі фізичної культури і спорту до здійснення спортивно-оздоровчої роботи серед різних груп населення». Тему дисертації затверджено вченою радою Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (протокол № 7 від 28 лютого 2013 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 8 від 25 листопада 2014 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків.

Дисертація Ганни Володимирівни Леськів-Бондарчук є завершеним науковим дослідженням, яке виконане на належному науково-методичному рівні. Наукові положення, висновки, рекомендації, сформульовані у дисертації, зроблені на основі детального аналізу значної кількості науково-педагогічної літератури та інтернет джерел – 150 найменувань (20 іноземними мовами).

Обґрунтованість наукових положень і висновків дисертаційного дослідження забезпечена також використанням комплексу методів наукового дослідження, адекватних його меті і завданням: *теоретичних* (науковий аналіз і синтез наукових публікацій з проблематики дослідження; вивчення і узагальнення діяльності закладів вищої освіти; індукції та дедукції для формування тезаурусу дослідження; порівняльного аналізу для визначення сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду з метою виявлення тенденцій професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; порівняння та класифікації для визначення основних характеристик, компонентів, критеріїв і рівнів готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; моделювання та проектування для розробки структурно-функціональної моделі досліджуваного процесу; *емпіричних* (діагностичні (психолого-педагогічні спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, самооцінювання, професійне оцінювання, вивчення документів для діагностики рівня готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку); педагогічний експеримент для перевірки ефективності авторської структурно-функціональної моделі з якісним і кількісним аналізом результатів; *методів математичної статистики* (критерій Стюдента для якісного і кількісного аналізу здобутих результатів експериментального дослідження, перевірки їх об'єктивності та валідності).

Дослідно-експериментальна робота виконана на базі: Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», Волинського національного університету імені Лесі Українки, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка та Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Усього в дослідженні взяло участь 176 здобувачів вищої освіти та 25 викладачів ЗВО. Усі студенти були поділені на 2 групи. Експериментальну та контрольну групи становили здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчалися за спеціальностями 017 «Фізична культура і спорт», 014.11 «Середня освіта. Фізична культура».

Висновки адекватно відображають основний зміст дисертації й презентують результати успішної реалізації поставлених у дослідженні завдань і досягнення мети.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи. Проведений аналіз дисертаційної роботи дозволяє засвідчити, що здобувачкою отримано вагомі наукові результати.

Найбільш істотним науковим результатом дисертаційної роботи Ганни Володимирівни Леськів-Бондарчук є розгортання наукового пошуку у

вирішенні проблеми підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Наукова новизна дисертації Ганни Володимирівни полягає у тому, що нею *вперше*: теоретично обґрунтовано, розроблено та впроваджено в освітній процес ЗВО структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, у структуру якої входить: цільовий, методологічний, організаційно-діяльнісний, діагностико-результативний блоки; визначено й теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *уточнено* поняття готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *визначено та схарактеризовано* компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку (мотиваційний, змістовий, діяльнісний, рефлексивний), критерії, показники, рівні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *удосконалено* форми, методи і засоби підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку;

– *подальшого розвитку* набули теоретичні та методичні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Структура рецензованої роботи не викликає заперечень. Вона відзначається достатньою чіткістю, логічністю, послідовністю і містить всі необхідні для дисертаційної роботи структурні елементи: вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел і додатки.

У вступі детально обґрунтовано актуальність обраної для дослідження теми, визначено об'єкт, предмет, сформульовано мету і завдання, представлено методи дослідження, а також інформацію стосовно публікацій та апробації основних результатів дослідження.

У першому розділі роботи «Теоретичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку» дисертанткою здійснено виважений підхід щодо термінологічного аналізу, визначено сутнісні характеристики понятійного апарату й опрацьовано наукові джерела з проблеми дослідження; обґрунтовано теоретичні засади та схарактеризовано підготовку майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Проаналізовано психолого-педагогічну літературу задля розкриття теоретичних засад підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до

спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Вивчено специфіку такої роботи та встановлено, що організація спортивно-оздоровчих заходів насамперед має бути спрямована на надання можливості людям старшого покоління залишатися активними в житті.

У другому розділі «Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку» проаналізовано структуру, компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, обґрунтовано організаційно-педагогічні умови їхньої підготовки та розроблено структурно-функціональну модель її здійснення.

Поділяємо наукову позицію дослідниці стосовно того, що структура підготовки здобувачів освіти до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку має складатися з чотирьох компонентів (мотиваційний, змістовий, діяльнісний та рефлексивний). Перший відображає наявність мотиваційної готовності та орієнтацію на діяльність; другий – змістовий складник; третій – наявність операцій, що входять до складу діяльності в межах діяльнісного компонента; четвертий – уміння і навички оцінювати та рефлексувати. Виокремлення структури підготовки майбутніх фахівців дало змогу визначити й схарактеризувати низку критеріїв: мотиваційно-ціннісний, професійно-когнітивний; операційно-діяльнісний оцінювально-рефлексивний

На наш погляд, сильною стороною дисертаційного дослідження є обґрунтування і розробка структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, яка у баченні дослідниці складається з чотирьох окремих блоків: цільового, що акумулює в собі мету, визначає зміст та основні завдання процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; методологічного, розкриває методологічні підходи і принципи; організаційно-діяльнісного, до якого входять технології, засоби та організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку та діагностично-результативного блоку, який дав змогу визначити основні компоненти, критерії, рівні та результат готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

У третьому розділі «Реалізація структурно-функціональної моделі та організаційно-педагогічних умов у підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку» проаналізовано діагностику сучасного стану підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до означеного виду діяльності в практиці роботи ЗВО, схарактеризовано курс «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку».

На констатувальному етапі експерименту дослідницею визначено рівень готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку та розроблено діагностичний блок для його визначення. Охарактеризовано дизайн дослідження та здійснено моніторинг отриманих результатів.

Значним досягненням дисертантки є те, що їй вдалося обґрунтувати організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку: сформованість мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій; створення сприятливого інформаційно-освітнього середовища для опанування системою знань та вмінь, необхідних майбутнім фахівцям з фізичного виховання для здійснення означеного виду діяльності; застосування сучасних технічних засобів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання; забезпечення особистісного розвитку майбутніх фахівців у ЗВО.

У цілому дисертаційна робота є логічно завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують конкретну наукову проблему.

Результати дослідження узагальнені у висновках. Додатки органічно доповнюють текст дисертації, містять цікаву і корисну додаткову інформацію з теми дослідження.

Дисертаційне дослідження є повністю завершеним. Авторка дослідження досягла мети, успішно вирішивши поставлені завдання.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що дослідницею теоретично обґрунтовано, розроблено та впроваджено в освітній процес ЗВО структурно-функціональну модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, у структуру якої входить цільовий, методологічний, організаційно-діяльнісний, діагностико-результативний блоки; визначено й теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; визначено та схарактеризовано компоненти готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, критерії, показники та рівні готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; удосконалено форми, методи і засоби підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку; подальшого розвитку набули теоретичні та методичні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Практичне значення дослідження визначається тим, що розроблені й упроваджені в сучасну педагогічну практику курс «Організація та проведення спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку», структурно-функціональна модель підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього

віку сприяють підвищенню рівня готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Здійснена апробація організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку підтвердила високу ефективність під час викладання навчальних курсів: «Теорія і методика спортивно-оздоровчої роботи» для здобувачів освітньо-професійних програм «Фізична культура і спорт», «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», «Фізична культура» спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» першого (бакалаврського) рівня; «Фізичне виховання і спорт осіб зрілого і похилого віку», «Технології спортивно-оздоровчої роботи» для здобувачів освітньо-професійних програм «Фізична культура і спорт», «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» другого (магістерського) рівня, «Фізична культура» спеціальності 014.11 «Середня освіта. Фізична культура» другого (магістерського) рівня.

Матеріали дослідження можуть бути використані у ЗВО, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт», у системі підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців цієї спеціальності.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертаційній роботі Г. В. Леськів-Бондарчук представлено в 16 публікаціях автора, 7 з яких відображають основні наукові результати (з них – одна публікація у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз (Index Copernicus), 6 публікацій апробаційного характеру, 3 – додатково відображають результати дослідження.

Перелік опублікованих праць за темою дослідження у повному обсязі відображає зміст дисертаційної роботи. Вимоги МОН України щодо кількості та видів наукових публікацій, які оприлюднюють матеріали дослідження у відкритому друці, дотримано.

Дані про відсутність запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації). За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикацій, фальсифікації. Представлений до захисту текст дисертації є оригінальним. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism.com текстові співпадіння (цитування) мають відповідні посилання на джерела, які внесені до списку. Запозичення, які є в тексті роботи, не мають ознак плагіату. Робота визнається самостійною.

Дискусійні положення, недоліки та побажання щодо змісту дисертаційного дослідження.

Підкреслюючи загальну позитивну оцінку і змістовність викладу результатів наукового пошуку, обґрунтованість і достовірність висновків, у

дисертаційній роботі Ганни Володимирівни Леськів-Бондарчук, вважаємо за можливе висловити певні побажання та зауваження дискусійного характеру.

1. У підрозділі 2.2 дисертації здобувачка обґрунтовує організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, які визначає на основі теоретичних досліджень, аналізу наукових праць вітчизняних і закордонних учених, а також результатів експертного опитування. Разом з тим, висновок автора щодо обґрунтованих організаційно-педагогічних умов носив би більш переконливий характер, якби процедура їх визначення передбачала врахування результатів аналізу практики роботи фахівців зі спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку та спектр власних суджень і міркувань з цього приводу.

2. Вважаємо, що вступна частина дисертації дещо перевантажена прізвищами науковців, які безпосередньо чи дотично мали відношення до розвитку окремих теоретичних і методичних засад досліджуваної автором проблеми.

3. Позитивно оцінюючи подані в дисертації характеристики критеріїв, показників і рівнів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, вважаємо, що робота носила б більш довершений характер, якби поряд характеристикою критеріїв та рівнів підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку дослідниця подала методики, завдяки яким вона отримувала кількісні параметри/характеристики виокремлених показників.

4. Оцінюючи використовуваний дисертанткою інструментарій визначення рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, вважаємо за доцільне зауважити, що в роботі доцільно було деталізувати процедуру узагальненого визначення рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців до означеного виду діяльності на основі діагностованих дослідницею окремих критеріїв (мотиваційно-ціннісного, професійно-когнітивного, операційно-діяльнісного, оцінювально-рефлексивного).

5. Представляє інтерес зміст структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку. Висловлюємо побажання щодо доцільності включення до її структури об'єктів і суб'єктів освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

6. При аналізі результатів дослідно-експериментальної роботи дослідниці вартувало наголосити на тому факті, що істинним показником результативності формувального експерименту є не зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку, а різниця динаміки досліджуваного процесу у контрольних і експериментальних групах.

Разом з тим, зазначені зауваження відображають власну позицію опонента і можуть слугувати предметом дискусії при обговоренні дисертаційної роботи.

Загальний висновок

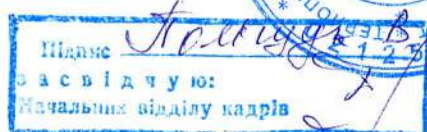
На підставі вищевикладеного вважаю, що дисертаційна робота **«Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку»** є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему і достатньо повно відображає сутність нового вирішення сформульованого здобувачкою наукового завдання.

Не викликає сумніву теоретичне і практичне значення роботи, оскільки отримані у дисертації результати та представлені узагальнення заслуговують на упровадження у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку.

Дисертація «Підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання до спортивно-оздоровчої роботи з людьми третього віку» є завершеним самостійним дослідженням, що відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пунктам 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами), нормативним актам МОН України та паспорту спеціальності, а її автор – **Леськів-Бондарчук Ганна Володимирівна** заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Тернопільського
національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Віра ПОЛЩУК

Ганна Леськів-Бондарчук